

ספרות עברית וכללית

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון: שירה (שירת ימי הביניים, שיר שלא נלמד, שירת ביאליק, שירת לאה גולדברג)
פרק שני: סיפור קצר
פרק שלישי: דרמה
פרק רביעי: רומאן ונובלה
- הפרק הראשון (שירה – 32 נקודות) הוא חובה.
משלושת הפרקים השני, השלישי והרביעי יש לבחור בשני פרקים, ולענות על השאלות לפי ההוראות בכל פרק (לכל פרק – 34 נקודות).
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימת יצירות
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת לענות עליה.
(2) לנבחנים אינטרנטיים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרנטיים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.
(3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.
(4) שים לב לכתב, לכתוב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – שירה

(שירת ימי הביניים, שיר שלא נלמד, שירת ביאליק, שירת לאה גולדברג)

שים לב: פרק זה הוא חובה.
 ענה על שתיים מן השאלות 1-11:
 על שאלה אחת משירת ימי הביניים או שיר שלא נלמד (שאלות 1-4)
 ועל שאלה אחת משירת ביאליק או על שאלה אחת משירת לאה גולדברג
 (שאלות 5-11) (לכל שאלה – 16 נקודות).

ענה על אחת מן השאלות 1-4.

שירת ימי הביניים

1. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים פנערת ננערו!
 הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבה במוסר שחרו,
 והתנערי מן הזמן, כצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
 דאי כדרור למצא דרור ממעלק / ומתולדות ימים כימים יסערו.
 הי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו!

א. בשיר "ישנה בחיק ילדות" באות לידי ביטוי החוויה הדתית והשקפת העולם של המשורר.

הסבר והדגם קביעה זו. (12 נקודות)

ב. הבא מן השיר שניים מן המאפיינים של שירת ימי הביניים, והסבר אותם. (4 נקודות)

2. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

שְׁחִי לָאֵל / שלמה אבן גבירול

שְׁחִי לָאֵל, יְחִידָה הַחֲכָמָה, / וְרוֹצֵי לְעִבֵד אוֹתוֹ בְּאִמָּה.
 לְעוֹלָמָךְ פָּנִי לִילָךְ וְיוֹמָךְ, / וְלָמָּה תַרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה?
 מְשׁוּלָה אֶת בְּחִיּוֹתֶךָ לָאֵל חִי, / אֲשֶׁר נֶעְלַם כְּמוֹ אֶת נֶעְלָמָה.
 הֲלֹא אִם יוֹצְרֶךָ טְהוֹר וְנָקִי - / דְּעִי כִּי כֵן טְהוֹרָה אֶת וְתָמָה.
 חֲסִין יִשָּׂא שְׁחָקִים עַל זְרוּעוֹ - / כְּמוֹ תִשְׂאֵי גּוֹיָה נֶאֱלָמָה.
 זְמִירוֹת קִדְמִי, נִפְשִׁי, לְצוֹרְךָ / אֲשֶׁר לֹא שָׁם דְמוֹתֶךָ בְּאֶדְמָה.
 קָרְבִי, בְּרַכּוֹ תְמִיד לְצוֹרְכֶם / אֲשֶׁר לְשִׁמוֹ תְהַלֵּל כָּל נִשְׁמָה!

- א. בשיר "שחי לאל" באות לידי ביטוי החוויה הדתית והשקפת העולם של המשורר.
 הסבר והדגם קביעה זו. (12 נקודות)
- ב. הבא מן השיר שניים מן המאפיינים של שירת ימי הביניים, והסבר אותם. (4 נקודות)

3. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

טָרָם הַיּוֹתִי / שלמה אבן גבירול

טָרָם הַיּוֹתִי חֲסִדָּךְ בְּאֵנִי, / הַשֵּׁם לִישׁ אֵין וְהַמְצִיאֲנִי.
 מִי הוּא אֲשֶׁר רָקַם תְּמוֹנָתִי? וּמִי / עֲצָמִי בְכוֹר יִצְקֶךָ וְהַקְפִּיאֲנִי?
 מִי הוּא אֲשֶׁר נִפְחַ נְשָׁמָה בִּי? וּמִי / בְּטֶן שְׂאוֹל פָּתַח וְהוֹצִיאֲנִי?
 מִי נִהְגֵּנִי מִנְעוּרִי עַד הַלֶּם? / מִי לְמַדְנִי בֵּין וְהַפְּלִיאֲנִי?
 אֲמָנָם אֲנִי חֲמָר בְּקָרְבִי יְדָךְ / אֶתָּה עֲשִׂיתָנִי, אָמֵת, לֹא אֲנִי. 5
 אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעִי וְלֹא אִמְרֵךְ לָךְ, / כִּי הֶעָרִים נָחַשׁ וְהַשִּׂיאֲנִי.
 אֵיכָה אֶכְחַד מִמֶּךָ חֲטָאִי? הֲלֹא / טָרָם הַיּוֹתִי חֲסִדָּךְ בְּאֵנִי!

- א. בדלת של הבית החמישי המשורר אומר: אֲמָנָם אֲנִי חֲמָר בְּקָרְבִי יְדָךְ.
 הסבר כיצד דברים אלה של המשורר מתקשרים לשאלות הרטוריות שהוא שואל בבתים 2-4 ובבית האחרון בשיר.
 (12 נקודות)
- ב. הבא מן השיר שניים מן המאפיינים של שירת ימי הביניים, והסבר אותם. (4 נקודות)

שיר שלא נלמד

4. לפניך השיר "שתי מסכות" מאת שלומי חתוכה. קרא אותו וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

שתי מסכות / שלומי חתוכה

כְּמָה שְׁנַיִם לֹקַח לְקַרְעַ אֶת הַבוּשָׁה
 שְׁנַעֲשֶׂתָה מִסְכָּה,
 שְׁסַכְסְכָה אֶת הַגּוֹף כְּמוֹ מְלַחְמָה,
 שְׁבַגְלָלָה שְׁנָאוּ הָעֵינַיִם אֶת הָעוֹר,
 5 הָאֲזֵנַיִם אֶת הַמוֹזְזִיקָה
 שְׁוַנְגָּה הַלְשׁוֹן,
 הַשְּׁפָתַיִם הָאֲשִׁימוּ אֶת הַגְּרוֹן
 בְּמַבְטָא,
 הַגּוֹף דָּחָה אֶת הַחֲבוּק,
 10 הַלְשׁוֹן אֶת הַטַּעַם,
 הַנְּחִירַיִם אֶת רֵיחַ
 הַחֲדָרִים, הָאֲרוֹנוֹת, הַבְּגָדִים,
 הַדְּמִיוֹן מְנַע תְּחִיַּת זְכָרוֹנוֹת
 וַיִּרְשֵׁת סְפוּרַיִם,
 15 הַלֵּב לֹא יָדַע אֶת עֲצָמוֹ.
 אָבֵל הִנֵּה גוֹרְלָךְ כְּאָדָם:
 גַּם אַחֲרַי שֶׁתְּשׁוּב אֶל עֲצָמְךָ
 וְתִקְרַע מֵעַל פְּנֵיךָ אֶת הַמִּסְכָּה,
 תְּגַלֶּה שְׁעֵדֶיךָ תִּצְטַרֵּף לְקַרְעַ אוֹתָהּ
 20 פְּסָה פְּסָה
 מִן הָעוֹלָם.

שלומי חתוכה — משורר ישראלי ופעיל חברתי.

ספר הביכורים שלו מזרח ירח ראה אור בשנת 2015.

א. "הבושה שנעשתה מסכה" (שורות 1-2) גרמה למשורר סכסוך בנפשו.

תאר והדגם סכסוך זה. (10 נקודות)

ב. על פי שלוש השורות המסיימות את השיר, הסבר מדוע לא די בקריעת המסכה מעל פניו של המשורר.

(6 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-11.

שירת ביאליק

5. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הכניסיני תחת כנפך / חיים נחמן ביאליק

- 1 בית
הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי,
קן־תפלותי הנדחות.
- 2 בית
ובעת רחמים, בין־השמשות,
שחי ואגל לך סוד יסורי:
אומרים, יש בעולם געורים –
היכן געורי?
- 3 בית
ועוד רז אחד לך אתודה:
נפשי נשרפה בלהבה;
אומרים, אהבה יש בעולם –
מה־זאת אהבה?
- 4 בית
הכוכבים רמו אותי,
היה חלום – אך גם הוא עבר;
עתה אין לי כלום בעולם –
אין לי דבר.
- 5 בית
הכניסיני תחת כנפך,
והיי לי אם ואחות,
ויהי חיקך מקלט ראשי,
קן־תפלותי הנדחות.

ברבים משירי האהבה של ביאליק המשורר פונה אל נמענת ומביע קרבה ואינטימיות, אך בפנייה זו הוא מביע גם אכזבה ותסכול מן הקושי להגשים את האהבה.

הסבר והדגם קביעה זו על פי השיר "הכניסיני תחת כנפך".

6. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

צפרות / חיים נחמן ביאליק

- בית 1   כֹּל־הָעוֹלָם טוֹבֵעַ בְּאוֹר וּבְשִׁיר,
 אוֹצְרוֹת חַיִּים לֹא־שְׁעָרָתִים מְסָבִיב מִתְרַחֲשִׁים,
 וּבְמִשְׁעַל הַנְּמִתָּח בֵּין יַעַר וְנִיר
 שְׁנִינּוּ הוֹלְכִים וּמַחְשִׁים.
 אָנּוּ הוֹלְכִים וְהוֹלְכִים, לְשִׁבְלֵנוּ אֵין קֶץ,
 אֶפְפוּנוּ שְׁבָלִים, כְּתָרוֹנוּ צְפָרוֹת,
 וּבַחֲנִיתוֹת שְׁלִזְהָב יִפְגְּעֵנוּ כָּל־עֶץ
 וּבְצִאָלֵי צְמָרוֹת.
- בית 2   הַדְּמוּת כְּרוּב אִם עֵב קָלָה בְּרוּם עוֹלָם רְפָרְפָה?
 אֵךְ גַּם־הִיא חַיֵּשׁ הַפְּלִיגָה לְמִדִּינַת הַיָּם –
 וְאֵת־הַרְהוּרִי הַטְּהוּר כְּמוֹהָ וְרַם
 נִשְׁאָה עִמָּה לְנִצַּח עַל־כְּתֻפָּה.
 וְשׁוּב זֶהָר רְקִיעַ, וְשׁוּב תְּכַלֵּת בְּלִי־סוֹף,
 אֵת הוֹלְכַת בְּרֹאשׁ וְאֵגִי כְרוּךְ אַחֲרָיָה,
 וּבְקָמוֹתָיו הַמְּלֹאוֹת הַשְּׁתַרְעֵ הַנוֹף,
 וְהַפֵּל בְּהִיר בּוֹ כְּמוֹ בְּעֵינָיָה.
- בית 3   רַגַע אֶחָד לִי נִדְמָה: בֵּיעַר הַלְזוֹ,
 הַמְּאֻפִּיל וּמִשִּׁיב צְנָתוֹ עָלֵינוּ,
 גְּנוּז מְטָמוֹן מְסִתְרִים, הַמְּשֻׁמָּר מְאֹד
 וּמֵעוֹלָם לְשִׁנֵּינוּ –
 פְּתָאֵם רְחֻפָּה הַקָּמָה – וּמִפָּה אֲלִי־פָה
 עֵבֶר רְטֹט קַרְנִים עַל־פְּנֵי הָאוֹקְיָנוֹס.
 הוֹ, מִי הַשְּׁלִיג עָלֵינוּ – וּבְשִׁפְעַ כְּזָה,
 חֵיל צְפָרוֹת לְבָנוֹת?
- בית 4   וְהִנֵּה נִקְלָעָה צְפָרְתְּ כְּפָרַח בְּקִצָּה
 שְׁעַר מַחְלֻפְתָּךְ הַמְּפֹזָה עַל־הַמַּחְגְּרָת,
 וּכְמוֹ רְמֵזָה לִי: בְּחוּר, קוּם שְׁקֹה־לָּהּ, וּדְמָה
 אֵלַי הַצְּפָרְתִּי!
 אוּלַם אַתָּה – הַהֲרַגְשִׁתְּ בַצְּפָרְתְּ וּבִי?
 הַהֲרַגְשִׁתְּ, כִּי גַם־נִפְשִׁי נִתּוּנָה בְּשִׁבִי,
 וּמִפְּרָפְרָת וּתְלוּאָה, וּמִצְפָּה לִישׁוּעָה
 בְּמַחְלֻפְתָּךְ הַקְּלוּעָה?
- בית 5   וּבְעֵינָיָה שׁוּב אֶצִּיץ וְאֶבְקֹשׁ שָׁם תְּשׁוּבָה –
 וּכְבַתְּחִלָּה הֵן צְנוּעוֹת, שְׁתִּי יוֹגֵי הַחֵן;
 מַה־לִּי צְנִיעוֹת עֵינָיָה – וּמַחְלֻפְתָּךְ מְשׁוּבָה,
 הִיא אוֹמְרַת לִי: הֵן!
 מַה־רִי, מַה־רִי, אַחוּתִי, נְבוּאָה הִיעֲרָה,
 תַּחַת חֶפֶת אֲשֶׁר־יָו לָךְ כָּל־נִפְשֵׁי אֶפִיקָה,
 וְאֵת־כָּל־אַהֲבַתִּי הַתְּלוּיָה בְּשַׁעֲרָה
 נְמִית שְׁנִינּוּ בְּנִשְׁיָקָה.

ברבים משירי האהבה של ביאליק המשורר פונה אל נמענת ומביע קרבה ואינטימיות, אך בפנייה זו הוא מביע גם אכזבה ותסכול מן הקושי להגשים את האהבה. הסבר והדגם קביעה זו על פי השיר "צפרות".

7. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

עם דמדומי החמה / חיים נחמן ביאליק

<p>בית 4 הם האיים הרחוקים, העולמות הגבהים זו בחלומות ראינום; שעשוננו לגרים תחת כלהשמים, וחיינו – לגיהנם.</p>	<p>בית 1 עם דמדומי החמה אל החלון נאגשי ועלי התרפקי, לפתי היטב צוארי, שימי ראשך על ראשי – וכה עמי תדבקי.</p>
<p>בית 5 המה איי הזהב זו צמאנו אליהם כאל ארץ מולדת; שכל כוכבי הליל רמזו לנו עליהם באור קרן רועדת.</p>	<p>בית 2 ומחשקים ודבקים, אל הזהר הנורא דומם נשא עינינו; ושלחנו לחפשי על פני ימי האורה כל ההורי לבנו.</p>
<p>בית 6 ועליהם נשארנו בלי רע ועמית כשני פרחים בציה; כשני אבדים המבקשים אבדה עולמית על פני ארץ נכריה.</p>	<p>בית 3 והתנשאו למרום ביעף שוקק כיונים, ובמרחק יפליגו, יאבדו; ועל פני רכסי ארגמן, אייזהר אדמונים, ביעף דומם ירדו.</p>

ברבים משירי האהבה של ביאליק המשורר פונה אל נמענת ומביע קרבה ואינטימיות, אך בפנייה זו הוא מביע גם אכזבה ותסכול מן הקושי להגשים את האהבה.
הסבר והדגם קביעה זו על פי השיר "עם דמדומי החמה".

שירת לאה גולדברג

8. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרי.

הַאֲמָנָם עוֹד יְבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד / לאה גולדברג

בית 1 הַאֲמָנָם עוֹד יְבוֹאוּ יָמִים בְּסִלְיָהּ וּבְחֶסֶד,
וְתִלְכִי בְשֹׁדָה, וְתִלְכִי בּוֹ פֶהֶלֶךְ הַתָּם,
וּמְחֹשׁוֹף כְּפִי־דִגְלוֹךְ יִלְטֹף בְּעֲלֵי הָאֲסֻפֹּסֶת,
אוּ שְׁלִפְי־שִׁבְלִים יִדְקְרוּךְ וְתִמְתַּקְן דְּקִירְתָם.

בית 2 אוּ מְטוֹר יִשְׁיִיגְךָ בְּעֵדַת טְפוֹתָיו הַדּוֹפְקוֹת
עַל כְּתַפְיָךְ, חֲזֹף, צֹאֲרָךְ, וְרֹאשְׁךָ רַעְנָן.
וְתִלְכִי בְשֹׁדָה הָרְטוּב וְיֶרְחֵב בְּךָ הַשִּׁקֵּט
כְּאוֹר בְּשׁוּלֵי הָעֵנָן.

בית 3 וְנִשְׁמַתְךָ אֵת רִיחוֹ שֶׁל הַתֵּלֶם נָשִׁים וְרָגַע,
וְרֹאֵית אֵת הַשִּׁמְשׁ בְּרֹאֵי־הַשְּׁלוּלִית הַזֶּהָב,
וּפְשׁוּטִים הַדְּבָרִים וְחַיִּים, וּמִתָּר בָּם לְנִגְעַ,
וּמִתָּר, וּמִתָּר לְאָהָב.

בית 4 אֵת תִּלְכִי בְשֹׁדָה. לְבַדְךָ. לֹא נִצְרָבֶת בְּלֶהֱט
הַשְּׂרָפוֹת, בְּדָרְכִים שְׁסֻמְרוּ מְאִימָה וּמָדָם.
וּבִישְׂרֵי־לֵבֵב שׁוֹב תִּהְיִי עֲנֹוה וְנִכְנַעַת
כְּאֶחָד הַדְּשָׁאִים, כְּאֶחָד הָאָדָם.

הסבר והדגם כיצד המתח בין המצוקה והייאוש ובין התקווה בא לידי ביטוי בתמונות השונות בשיר.

9. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחרייך.

אָרֶן / לאה גולדברג

בית 1   כָּאן לֹא אֲשַׁמֵּעַ אֶת קוֹל הַקּוֹקֵיָה.
כָּאן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מְצַנֶּפֶת שְׁלֵג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֲרְנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שְׁקָמָה לְתַחֲיָהּ.

בית 2   צְלִצוּל הַמְּחֻטִּים: הִיָּה הָיָה ---
אֶקְרָא מוֹלְדָת לְמֶרְחַב־הַשְּׁלֵג,
לְקֶרַח יִרְקֶרַח כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נְכָרִיָּהּ.

בית 3   אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מִסֵּעַ יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיּוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֵת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלְדוֹת.

בית 4   אֶתְכֶם אֲנִי נִשְׁתַּלְּתִי פְּעָמִים,
אֶתְכֶם אֲנִי צִמְחָתִי, אֲרָנִים,
וְשָׂרְשֵׁי בְשָׂנֵי נוֹפִים שׁוֹנִים.

מה ציפורי המסע מסמלות בשיר? הסבר והדגם את תרומתן לבניית משמעות השיר.

10. לפניך סונט ב, מתוך מחזור הסונטים: "שירי אהבה מספר עתיק" מאת לאה גולדברג, המתחיל במילים "ולא היה בינינו אלא זהר". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

בית 1
 ולא היה בינינו אלא זהר
 ענו של השכמה ברחוב כפרי
 ולבלובו של גן בטורם פרי
 בלבן תפרחתו יפת התאר.

בית 2
 ומה מאד צחקת באמרי
 כי אל השחר הענג כנרד
 אקרב ואקטפנו למזכרת
 ואשמרנו בין דפי ספרי.

בית 3
 את זרועך נשאת, התזכר?
 והנידות את ענף תפוח,
 ועל ראשי ירד מטר צחר.

בית 4
 מאחורי גבך הכפר געור,
 החלונות נצטלצלו עם רוח -
 ולא היה בינינו אלא אור.

בחר בשניים מן הבתים בשיר, והסבר כיצד באה לידי ביטוי בבתים אלה נקודת המבט של המשוררת על הקשר בינה לבין הנמען שאליו היא פונה בשיר.

11. קרא את מחזור השירים (שירים א-ג) שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

א	ב
ברבוע חלון מואר - על שמשה, מבחוץ, צללית של דבורה כמעט אין לראות את כנפיה.	בשמש היא היתה עלה זהב נופל, בפרח היא היתה טפה של דבש אפל, ואגל טל בנחיל של כוכבים - ופה היא צל.
הפוכה. גוף צר. שש רגלים דקות - בגלוי עירם, באיום מכער זוחלת דבורה.	מלה אחת של שיר בנחיל המצלצל, בשורת רצון נמרץ בתוך שרב עצל, תנועת האור באפר דמדומים - ופה היא צל.
א	ב
איך נכתיר אותה בדברי שירה? איך נשיר ומה? יבוא ילד קטן ויאמר: המלכה עירמה.	מדבשך? מי יזכר את דבשך? הוא שם, הרחק, בפורת. כאן, בשמשה מוארה, גופך, ראשך - כלך עקץ, שנאה איראונים עלובה ועורת. הפחד הורג. השמרי לנפשך.

הבית האחרון בשיר א מסתיים בשורות: 'בוא ילד קטן ויאמר:

המלכה עירמה.

הסבר את התרומה של שורות אלה לבניית משמעות השיר. הדגם את דבריך על פי שניים מן השירים (א-ג) במחזור

שירים זה.

פרק שני – סיפור קצר

אם בחרת בפרק זה, ענה על שתיים מן השאלות 12-14 (לכל שאלה – 17 נקודות).
אין להדגים באמצעות אותה היצירה בכמה תשובות.

סיפורים קצרים (בלי סיפורים מאת עגנון ובלי הסיפור "חלום בדמי כבוד" מאת גרמאו מנגיסטו)

12. הקבלה (אנלוגיה) בין דמויות והקבלה בין מצבים ואירועים בעלילה הן אמצעים לאפיון דמויות ולעיצוב המשמעות ביצירות רבות.

הסבר והדגם קביעה זו על פי סיפור קצר שלמדת (בלי סיפורים מאת עגנון ובלי הסיפור "חלום בדמי כבוד" מאת גרמאו מנגיסטו).

סיפורים מאת עגנון

13. לפתיחה בסיפורי עגנון יש כמה תפקידים: לשמש אקספוזיציה ולמסור פרטי רקע, לעורר ציפיות בקורא, להציג את הנושא המרכזי בסיפור, לרמוז על המשך עלילת הסיפור.

תאר את הפתיחה בסיפור קצר מאת עגנון שלמדת, והסבר שניים מן התפקידים שלה.

חלום בדמי כבוד / גרמאו מנגיסטו

14. לפינך דיאלוג בין אמאוייש מנשה ובין כוהן איוב בטיבבו, הלקוח מסיום הסיפור "חלום בדמי כבוד". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

"בטיבבו, הגשמנו חלום", אמרתי, בחיי בטיבבו קראתי לו; והוא נאנח אנחה כבדה ואמר, "הגשמנו חלום בדמי כבוד".
 הסבר כיצד משמעות הסיפור באה לידי ביטוי בדבריה של אמאוייש מנשה ובדבריו של כוהן איוב בטיבבו.

פרק שלישי – דרמה

אם בחרת בפרק זה, ענה על אחת מן השאלות 15-20 (34 נקודות).

טרגדיות של סופוקלס: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך"; טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

15. תאר את סיוס הטרגדיה שלמדת, והסבר מדוע סיוס זה הוא בלתי נמנע. בסס את תשובתך על דמותו של הגיבור הטרגי ועל מהלך העלילה.

אנטיגונה

16. ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

- א. אחד הנושאים המרכזיים בטרגדיה "אנטיגונה" הוא היחסים בין השליט ובין האזרחים. הסבר והדגם כיצד נושא זה בא לידי ביטוי בתמונות מרכזיות בטרגדיה. (26 נקודות)
- ב. האם היחסים בין השליט לאזרחים, כפי שהם באים לידי ביטוי בטרגדיה, רלוונטיים גם לימינו? נמק והדגם את דבריך. (8 נקודות)

אדיפוס המלך

17. סוגיה מרכזית בטרגדיה אדיפוס המלך היא: מה עדיף, האם החיים בלי ידיעת האמת או גילוי האמת [...] המוביל לידי אסון? (ש' דיקמן). הסבר והדגם כיצד סוגיה זו באה לידי ביטוי בטרגדיה.

טרגדיות של שקספיר: "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

18. בטרגדיות מאת שקספיר, פרשנות מוטעית של המציאות, התעלמות ממנה וכן חוסר מודעות עצמית מובילים את הגיבורים הטרגיים אל אובדנם. הסבר והדגם קביעה זו על פי הטרגדיה מאת שקספיר שלמדת.

מחזה מודרני (מן המאה ה-19 או מן המאה ה-20)

19. לעיתים קרובות ההתנהגות של הדמויות המרכזיות במחזה חושפת חולשות ופגמים בחברה הסובבת אותן. הסבר והדגם קביעה זו על פי המחזה המודרני שלמדת.
20. במחזות רבים הדמויות מנסות להשפיע זו על זו באמצעות שכנוע לנקוט עמדה, לפעול, לשנות את נקודת המבט ועוד. תאר ניסיונות כאלה במחזה המודרני שלמדת, והסבר את תרומתם לביטוי נושא מרכזי במחזה.

פרק רביעי – רומאן ונובלה

אם בחרת בפרק זה, ענה על אחת מן השאלות 21-23 (34 נקודות).

שים לב: על שאלות 21-22 תוכל לענות גם על פי אחד הרומאנים מן הרשימה שבשאלה 23.

21. ברומאן או בנובלה שלמדת, האם חל שינוי בדמות המרכזית (שינוי באופייה, בהשקפת עולמה, בדרך שהיא תופסת את עצמה ואת הזולת)? נמק והדגם את דבריך.
22. בחר בשני אירועים ברומאן או בנובלה שלמדת, שבהם לדעתך בא לידי ביטוי היבט מרכזי ביצירה (רעיון מרכזי, מאפייני הדמות המרכזית, יחסים בין דמויות, ביקורת חברתית ועוד), והסבר מדוע לדעתך באירועים אלה בא לידי ביטוי היבט זה.

שים לב: על שאלה 23 תוכל לענות רק על פי אחד הרומאנים מן הרשימה שלפניך.

סיפור פשוט, עיר קסומה, ספר הדקדוק הפנימי, מר מאני, מקדמות, שירה, חיי נישואים, התגנבות יחידים, זיכרון דברים, והיום איננו כלה, החטא ועונשו, מאדאם בובארי, אנה קארנינה, המשפט, האמן ומרגריטה, אל המגדלור, בית בודנברוק, מאה שנים של בדידות, הקול והזעם, אור באוגוסט, הדבר

23. ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

הרומאן הוא סוגה ספרותית המתאפיינת בהיקף רחב, ועל כן הוא יכול לעסוק בסוגיות של מוסר וחברה מכמה נקודות מבט.

- א. הצג סוגיה של מוסר או חברה ברומאן שלמדת, ותאר אותה מנקודות המבט השונות הבאות לידי ביטוי ברומאן. (24 נקודות)
- ב. עם איזו מנקודות המבט שכתבת עליהן בסעיף א אתה מסכים? נמק והדגם את דבריך. (10 נקודות)

בהצלחה!